

ZELENÉ SRDCE ČECH

Blanka Kubešová

Na břehu řeky Svratky kvete rozrazil, na břehu řeky Svratky roste nízká tráva, rád chodil jsem tam denně, koupal se a snil, na břehu řeky Svratky kvete rozrazil a voda je tu těžká, chladná, kalná, tmavá. (Vítězslav Nezval)

Zastesklo se mi po českými lesy křtěném hříbu smrkovém, který se v okolí našeho Lucernu téměř nevyskytuje, zastesklo tolik, že to nešlo jinak: rozjeli jsme se na Českomoravskou vrchovinu, přesněji na Vysočinu do chráněné oblasti Žďárských vrchů, zeleného srdce Čech. Cestou jsem už v duchu viděla mírně zvlněné hřbety kopců, pahorky a louky a milované lesy, lesy... Vyjeli jsme se známými a jezevčíkem Ferdou až koncem září. Podle kalendáře by měl začínat podzim, ale všude to vypadalo ještě na vrchol léta. Deset dnů na to, abychom trochu projeli Vysočinu, nebylo mnoho a tak jsme s těžkým srdcem oželeli a minuli rodnou Prahu a zamířili na den dva přímo ke známým do vesničky Smrčná 9 km severně od Jihlavy. V jejím okolí se kdysi těžilo stříbro, nejstarší zmínka o této obci je v místním archivu z roku 1233. Obec byla ve starých dobách a vlastně až do Bílé hory protestantská, místní s nemalou hrdostí vyprávějí o oslavách svátku upálení Mistra Jana Husa. Kamenný sloup neboli Husův kámen s obrázkem mučedníka sv. Floriána býval při této příležitosti vždy slavnostně ozdoben. Samozřejmě, že i tady se konají přípravy na oslavu stého výročí vzniku naší republiky. Tradiční skromné české chalupy se krčí kolem rybníka skoro jak z obrázku Josefa Lady, jen ten vodník schází! Vypadá to, že se tu mnoho nezměnilo, ale to jen na první pohled. Většina domků a chalup se zmodernizovala a prošla rekonstrukcí, třebaže si zachovala jednoduchý chalupářský styl.

Nedočkavě vyrážíme na houby do okolí Žákovy hory. Jehličí hořkosladce voní a praská pod nohama, skoro to vypadá, že i český les zůstal za těch padesát let naší nepřítomnosti stále týž. Brzy však zjišťuju, že i tohle jen na pohled. Horké léto a extrémní sucho i tady napomáhá šíření kůrovce, smrky oslabené suchem rychle hynou, všude leží dřevo čekající na odvoz. Na Vysočině je prý situace nejhorší z celé republiky a blíží se přírodní katastrofě, bolí z toho srdce. Houby ale i vzdor suchu stále rostou, jsme přece v Čechách! Které houbařské srdce by se nerozbušilo při pohledu na frajerský, občas až stříbřitě ojíňený klobouk bílého hříbka! Neméně krásný je i hříb borový s hnědočerveným odstínem. Kováře, kačenky, ryzce a podubáky nechám známému, těch si užijeme dost u nás, ale bílé hříby nesmlouvavě zabavuju k sobě do košíku. Neúnavně taky fotografuju parádní, zářivě rudé, až šarlatové klobouky červených muchomůrek s řadou bílých knoflíků, už dlouho jsem jich neviděla tolik pohromadě. Potkáváme jich celé skupinky, jako by toužily si popovídat. Některé mají klobouky do oranžova, těžko uvěřit, že taková krása prý má na svědomí 95 % všech smrtelných otrav houbami. Po pár dnech se přesouváme do hotelu Medlov ve Fryšavě pod Žákovou horou, na něm nás zaujala jeho poloha doslova vprostřed lesů a pak i oznámení Domácí zvířata povolena, to rozhodlo! Cestou k němu míváme táhlé kopce, jejich povrch tvoří převážně vyvřeliny, žula, křemen a usazeniny břidlice, obdivujeme údolí a množství lesů a hájků, a hlavně množství stříbrných ploch

rybníků a nádrží, tady přece nemůže být nedostatek vody? Zdejší okolí patří mezi nejčistší místa České republiky, pramení tu několik českých a moravských řek, Doubrava, Sázava, Želivka, Nežárka, Moravská Dyje, Oslava a samozřejmě Jihlava. V přírodní rezervaci Žákova hora můžeme najít i pramen řeky Svratky. Mnohá jména obcí v jihlavském okrese znějí našemu uchu obzvlášť mile, Brtnička, Cerekvička, Čížov, Hladov nebo Bílý Kámen a mnohá další. Reklama nelhala, hotel obklopený lesy a ležící v zeleni u paty velkého parku nás mile překvapil. Romantiku místa dotváří i veliký rybník. Píše se o něm jako o vodní nádrži, ale se svou rozlohou 22 ha je jedním z největších a nejvýše položených rybníků v oblasti. Teď počátkem října se na něm o zábavu stará jen malé hejno labutí a jedno osamělé káčátko, náš zimomřivý jezevčík je závistivě pozoruje z bezpečí břehu, ale v létě je rybník vítanou příležitostí k surfování i rybaření. Tomu odpovídá i množství kempů, turistických cest a cyklostezek v okolí. O pohodlí se v hotelu stará zejména stále otevřený bar a restaurace s velmi dobrou, bohatou a pestrou českou kuchyní. Naopak křídlo v hale je zcela ponecháno napospas hostům. Kdo uměl, zahrál. Kdo neuměl, zahrál taky.

Brzy jsme pochopili, že Medlov je prostě retrohotel, že podobně to tu mohlo vypadat i dlouho před Sametem. V knihovničce se našlo i pár skvostů, pod dojmem Karla Havlíčka, kterého jsem tu objevila, možná teď maličko odbočím. Občas se říká, že žádná revoluce nebyla, ani ta sametová. A že všechno dopadlo špatně, přinejmenším jinak, než jsme si představovali... Opravdu? A nezbavujeme se tím jen vlastního selhání? Někdy v roce 1848 K. H. Borovský napsal, že revoluce se nedělá zbraněmi, ale zvratem v lidském myšlení. Zdá se mi, že jeho výrok sedí i na naši dobu a „revoluční“ rok 89. Přečetla jsem si, že k areálu patří i masáže a „Whirlpool“, ale to si hotel trochu moc fandí. Masáže obstarával na celé zařízení jeden jediný, třebaže zkušený a dobrý masér, a vířivka na střeše se v náhlé změně počasí ukázala k nepotřebě, její lehkou stříšku si odnesl jako úlitbu Bůh větru... K večeru začnou padat stíny, slunce se sklání nad lesem, jeho hradba temní a padá, až se po chvíli docela utopí v jezerní pláni a káčátko si hledá u břehu bezpečný úkryt na noc. Změny počasí jsme využili k cestám po okolí, první volba platila Jihlavě. Královskému lvu ve znaku bychom rozuměli, ale co tam má co dělat ježek? Objevil se tam už ve 13. století, ale jak a proč se tam dostal, je stále záhadou, písemný doklad neexistuje a tak nezbyvá než věřit legendám. Jedny poukazují na německou výslovnost Jihlavy coby iglau, (přičemž igel znamená ježek), jiné na tzv. jehly neboli ostré kamení v říčním korytu a další prostě na množství ježků nalezených při zakládání města. Větší jeho část leží už na moravské straně a právě pro tuto strategickou polohu byla Jihlava původně opevněná tříkilometrovými pásy středověkých hradeb opatřených navíc i věžemi, baštami, příkopem a pěti branami s padacími mosty. Z nich se zachovala už jen jediná, Brána Matky Boží, která se stala i symbolem města. Masarykovo náměstí v samém centru Jihlavy patří svou rozlohou k největším historickým náměstím u nás. S barokním Mariánským morovým sloupem a kamennými kašnami zdobenými pískovcovými sochami antických bohů působí velkolepě, škoda jen, že jako pěst na oko tu trůní i obří a nevkusný supermarket s prodejnou Albert. Byl samozřejmě otevřený i v neděli, na rozdíl od kostelů, které jsme našli všechny zavřené, jak už je v naší zemi smutným zvykem. V blízkosti barokního Mariánského sloupu, na místě, kde stávalo ve středověku popraviště a později pranýř, můžeme nalézt i pamětní desku Evžena Plocka, který se v dubnu 1969

nedaleko odtud upálil na protest proti sovětské okupaci. Šlo o třetí protest sebeupálením, ale první, který se režimu podařilo téměř utajit. Jestliže však nemají činy našich národních dinů ztratit svou hodnotu, musíme si je čas od času připomenout, i proto se k desce stále pokládají květiny.

Ve Žďáru nad Sázavou jsme plánovali především návštěvu kláštera Studnice Blahoslavené Panny Marie a kostel Svatého Jana Nepomuckého na Zelené hoře. I tady jsme měli smůlu, areál prochází úpravami a kolem kostela, který patří mezi nejvýznamnější stavby barokní gotiky, se nacházelo lešení. Projeli jsme aspoň okolí a opět se pokochali krásnými názvy obcí, České Křižánky, Polnička, Rosička, Škrdlovice nebo třeba Vepřov. Možná to byla náhoda, vždyť planeta Země je prý planetou krav a nejvíce živočišné hmoty na Zemi tvoří prý právě krávy, ale my jsme cestou potkali jen jedno jediné stádo! Podle tabulky dostupné na internetu jsou stavy skotu u nás zhruba na čtyřiceti procentech oproti roku 1986. Důvody jsou různé, mezi hlavní patří prý změny legislativy a nařízení EU. Každopádně to vypadá, že hrozí další rušení chovů. Nerozumím tomu, je mi to líto jako člověku, který miluje stráně a pastviny osázené postavičkami těchto přežvýkavců. Cestu do nedaleké Přibyslavi, na Žižkovo pole a hrad vítězně obléhaný Husity v čele s už slepým Janem Žižkou, jsme tak dlouho odkládali, až už na ně nedošlo. Jan Žižka, zakladatel úspěšné techniky „vozové hradby“ tu roku 1424 podlehl formě moru, spolehlivě to doloženo nebylo a nejspíš zemřel na celkovou otravu krve. Moc nad Přibyslaví ztratili Husité každopádně až po bitvě u Lipan o deset let později. Dovolena se zdá krátká jako ostatně pokaždé. Úkol jsme splnili, plátěný pytlík nasušených hříbků máme plný a nezbyvá než vyrazit domů... Domů, a to je kam? Na hladině rybníka jako příslib krásného dne tančí spousta zlatých střípků v podobě tisíců zrcátek. Andersenovo Ošklivé káčátko je už dávno vzhůru a snad aby se zalíbilo hejnu bělostných labutí, předvádí své potápěčské umění. Přijmou je? A co my, vrátíme se sem někdy? „Jsme staří, strome,“ chce se mi povzdychnout v souznění s Jaroslavem Seifertem.

Čechoaustralan <https://www.cechoaustralan.com/cechoaustralan-leto-zima-2018.pdf>
str.27